

[Margrete Auken]

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af cyklisters sikkerhed i vejkryds.

(Beslutningsforslag nr. B 56).

Forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Oversigtsforhold ved vejkryds).

(Lovforslag nr. L 101).

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af fremkommeligheden for cyklister.

(Beslutningsforslag nr. B 57).

Antallet af trafikulykker, der rammer cyklister, har været i stadig stigning og er betragteligt højere, end det fremgår af de officielle statistikker, der kun registrerer de ulykker, som politiet har fået kendskab til.

En overordnet årsag til dette nedslående billede er, at cyklisterne nærmest har været usynliggjorte i trafikpolitikken. I hvert fald er deres behov, såvel sikkerhedsmæssige som dem, der drejer sig om fremkommelighed, bestandig prioriteret lavt, hvis der overhovedet er blevet prioriteret.

Uden at gribe radikalt ind i det tilvante trafikmønster kan cyklisternes situation forbedres mærkbart. De fremsatte forslag handler om en omprioritering af cyklisterne i trafikken, uden at de øvrige trafikanters situation ændres ud over pålæg om skærpet opmærksomhed og hensyntagen.

Forslagene om sikkerhedsafstand ved overhaling af cyklister (L 100), forbedring af cyklisters sikkerhed i vejkryds (B 56) og oversigtsforhold ved vejkryds (L 101) drejer sig udelukkende om sikkerhedsforbedring for cyklisterne og for så vidt angår det sidstnævnte for fodgængerne.

Med hensyn til L 100 om sikkerhedsafstand ved overhaling af cyklister henledes opmærksomheden på, at den foreslåede afstand i langt de fleste tilfælde vil kunne respekteres, også uden at bilisten skal over i den modsatte vejbane. Afstanden er i øvrigt kun lidt større end den, der kendes fra svenske undersøgelser som gennemsnitlig (mellem 1,1 og 1,5 meter). Kommer afstanden under 1 meter, føler cyklisten sig i akut fare.

Med hensyn til B 56 og L 101 henvises til bemærkningerne.

Forslaget om forbedring af fremkommeligheden for cyklister (B 57) tager sigte på at forbedre cyklisternes fremkommelighed i de situationer, hvor begrænsningerne er lavet med henblik på motorkøretøjer og opleves

som irrationelle og unødigt hæmmende for cyklisterne.

Samlet drejer forslagene sig om at gøre cyklen mere attraktiv som transportmiddel for alle grupper.

Leif Hermann (SF):

På socialistisk folkepartis og venstresocialisternes vegne skal jeg som ordfører tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Forbud mod anonyme vidner).

(Lovforslag nr. L 102).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til tingets velvillige behandling.

Lykketoft (S):

Jeg skal hermed på forslagsstillernes vegne tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven.

(Lovforslag nr. L 103).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til tingets velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse:

Energiministerens energipolitiske redegørelse 1984

(Redegørelse nr. R 5).

Energiministeren (Enggaard):

1. Indledning

Denne redegørelse afgives til folketingset i henhold til lov om energipolitiske foranstaltninger.

Sikker og billig forsyning med energi er vital for samfundets funktioner. Inden for det seneste ti-år er der taget væsentlige skridt til at forbedre Danmarks energisituation såvel på kort som på lang sigt. Siden afgivelsen af sidste energiredegørelse den 4. maj 1983 har de væsentligste begivenheder været gennemførelsen af 1. udbudsrunde for nye koncessioner til efterforskning i den danske undergrund samt indvielsen af naturgasprojektet og af olierørledningen fra Nordsøfeltene.

[Energiministeren]

De energipolitiske målsætninger om energi til lavest mulige omkostninger, øget forsyningssikkerhed og effektiv udnyttelse af energien har hidtil haft bred politisk opbakning. Regeringen lægger også fortsat vægt på at opnå størst mulig enighed om energipolitikken og om det samspil, energisektoren har med samfundets udvikling i øvrigt, herunder vedrørende økonomi, beskæftigelse og miljø.

2. Brændselsforsyning

2.1. Danmarks undergrund

En af de væsentligste begivenheder på energiområdet i det forløbne år har været, at der som resultat af 1. udbudsrunde i juni i år er meddelt 15 tilladelser til efterforskning og indvinding af olie og naturgas på dansk område. De nye rettighedshavere har forpligtet sig til i perioden frem til 1990 at udføre seismiske undersøgelser samt 14 efterforskningsboringer i de tildelte blokke. Boringerne forventes afsluttet inden for de kommende 4 år. Hertil kommer et antal såkaldt betingede boringer, hvis udførelse bl.a. afhænger af resultatet af de indledende boringer. Den første efterforskningsboring i henhold til de nye tilladelser er påbegyndt.

Herudover er der indgået aftaler med olieselskaberne om uddannelse, forskning og udvikling. Aftalerne sikrer, at danske myndigheder, virksomheder og institutioner får mulighed for at få tilført know-how og opnå indsigt i olieselskabernes specielle viden. Yderligere vil selskaberne anvende danske varer og tjenesteydelser, hvor disse er konkurrencedygtige. Gennemførelsen af 1. udbudsrunde er således et vigtigt skridt mod en øget dansk olie- og gasproduktion og dermed samtidig mod en bedre energiforsyningsikkerhed.

2. udbudsrunde forventes iværksat i løbet af 1985. Forinden vil folketingets energipolitiske udvalg i henhold til undergrundsloven få forelagt en redegørelse om, hvilke områder der agtes udbudt, og om de generelle vilkår for tilladelserne. Denne redegørelse forventes at foreligge i begyndelsen af 1985. Efter udvalgets behandling af redegørelsen indkaldes ansøgninger fra selskaberne. Forhandlingsresultaterne forventes forelagt for udvalget i begyndelsen af 1986, hvorefter der kan udstedes nye tilladelser. Denne tidsplan for 2. udbudsrunde kan bidrage til en oprethol-

delse af et aktivitetsniveau for efterforskningen efter 1987 svarende til det forventede niveau i perioden 1985-87 og dermed føre til en naturlig fortsættelse af regeringens aktive koncessionspolitik til fortsat forbedring af Danmarks energimæssige og økonomiske situation.

Dansk Olie- og Gasproduktion A/S (DOPAS) deltager i samtlige 15 tilladelser i forbindelse med 1. udbudsrunde og forestår operatøropgaven i en af tilladelserne. Regeringen lægger vægt på, at DOPAS kan optræde som en jævnbyrdig og troværdig samarbejdspartner i forhold til de private olieselskaber. Den fortsatte udvikling af DOPAS må tilrettelægges på en sådan måde, at der findes en rimelig balance mellem på den ene side ønsket om, at DOPAS bliver i stand til effektivt at varetage danske interesser på efterforsknings- og indvindingsområdet og på den anden side de økonomiske omkostninger og risici herved.

Danmark har nu oliefelterne Dan, Gorm og Skjold samt gasfeltet Tyra i produktion. Olieproduktionen fra felterne forventes at blive på ca. 2,8 mill. m³ (2,4 mill. tons) råolie i hvert af årene 1984, 1985 og 1986. Gasproduktionen vil fra slutningen af 1986 i henhold til gaskontrakten mellem DUC og D.O.N.G. A/S være 2,5 mia m³ pr. år. I store træk er reservesituationen den, at de beviste tilbageværende reserver af olie svarer til knap 20 års produktion på det nuværende niveau eller i forhold til det nuværende olieforbrug i Danmark til godt 4 års forbrug. De beviste reserver af naturgas svarer til 40 års produktion med den forudsatte produktionsrate. Reserveopgørelsen for olie understreger det forsyningsmæssige behov for en fortsat høj efterforskningsaktivitet. Herudover taler Danmarks almindelige økonomiske situation naturligvis ligeledes for en høj efterforskningsaktivitet med henblik på at øge olie- og gasskets bidrag til dansk økonomi.

DUCs og de nye rettighedshaveres efterforsknings- og vurderingsaktivitet forventes i årene 1984-88 at indebære udførelse af ca. 50 boringer. Energiministeriet meddelte i juni 1984 principgodkendelse til DUC til videre udbygning af Dan-feltet. Udbygningen forventes fra årsskiftet 1986/87 at forøge Dan-feltets årlige produktion fra de nuværende (årsskiftet 1984/85) ca. 435.000 m³ (374.000 tons) til ca. 1,7 mill. m³ (1,5 mill. tons) råolie

[Energiministeren]

i det første produktionsår, hvorefter produktionen gradvis vil falde. Energiministeriet har i november 1984 godkendt, at der fra 1. januar 1986 kan iværksættes produktion fra Rolf-feltet. Det forventes endvidere, at DUC i de kommende år vil tage beslutning om udbygning af yderligere felter.

Regeringen forventer derfor ikke, at afslutningen af den omfattende udbygning af Tyra-feltet som led i naturgasprojektet vil medføre en væsentlig nedgang i beskæftigelsesmulighederne i Nordsøen. Aktiviteterne forventes tværtimod inden udgangen af dette årti at skabe nye muligheder for investeringer, dansk produktion og beskæftigelse.

For så vidt angår off-shore sikkerheden er det i havanlægsloven forudsatte arbejde med at fastsætte et samlet regelsæt for off-shore virksomhed sat i værk. Arbejdet foregår i et tæt samarbejde med arbejdsgivernes og arbejdstagerernes organisationer.

Vedrørende olierørledningen og de statslige oliehandelsaktiviteter henvises til energiministerens redegørelse af 2. november 1984 efter loven om Dansk Olie & Naturgas A/S.

2.2. Brændselsimport

Selv om Danmark fortsat vil være afhængig af brændselsforsyninger udefra, giver den danske produktion af olie og gas en ikke ubetydelig grad af selvforsyning. I 1984 svarer olieproduktionen fra den danske del af Nordsøen til ca. 25 pct. af Danmarks olieforbrug. I forhold til vort samlede energiforbrug svarer det til, at ca. 15 pct. af energiforbruget dækkes af den danske Nordsøproduktion. Når gasproduktionen i 1986 når op på det aftalte faste niveau på 2,5 mia m³ pr. år, vil den danske Nordsøproduktion svare til en fjerdedel af vor samlede energiforsyning. I slutningen af dette årti vil der med den øgede efterforskningsaktivitet være grund til at forvente en yderligere forbedring af selvforsyningsgraden.

Herudover repræsenterer den stigende olie- og gasproduktion et betydeligt bidrag til forbedringen af den danske økonomi. Det kan således skønmæssigt vurderes, at olie- og gasaktiviteterne sammenlagt i perioden 1984-88 vil forbedre betalingsbalancen med omkring 30 mia kr. og vil give statslige indtægter i form af royalti og rørledningsafgifter på omkring 640 mill. kr. i 1985, stigende

til ca. 900 mill. kr. i 1988. Hertil kommer, at der også kan forventes indtægter i form af selskabsskat og kulbrinteskat i de kommende år.

Det internationale oliemarked har det seneste år været kendetegnet af rigelige forsyninger af råolie i forhold til efterspørgslen. For Danmarks vedkommende er der sket en ændring i forsyningsmønsteret. I 1976 udgjorde importen fra Mellemøsten 69 pct. af den samlede råolieforsyning, medens Nordsøen stort set ikke bidrog til den danske olieforbrug. I 1983 udgjorde den danske Nordsøproduktion sammen med import af råolie fra andre dele af Nordsøen tilsammen 64 pct. af råolieforsyningen. Denne omlægning af forsyningsmønsteret må tages i betragtning i forbindelse med vurderingen af den danske forsyningssikkerhed.

Mindstelagerloven fastlægger, at lagrene af olie skal udgøre mindst 4 mill. tons råolieækvivalenter. I 1980 svarede dette til godt 90 dages forbrug. Sigtet med loven var at styrke olieberedskabet i takt med det faldende olieforbrug. Således forventedes de 4 mill. tons råolieækvivalenter i 1985 at svare til 110 dages forbrug.

Olieforbruget er imidlertid faldet ud over, hvad der forventedes i 1980, bl.a. som følge af elværkernes overgang til kulfyring. Derfor svarer et obligatorisk lagerniveau på 4 mill. tons råolieækvivalenter i dag til 160 dages forbrug, altså langt mere end, hvad der forventedes ved lovændringen i 1980. I de kommende år må der på grund af anvendelsen af naturgas forventes et fortsat fald i olieforbruget, således at en opretholdelse af den fastsatte minimumsgrænse vil føre til en yderligere forhøjelse af lagerniveauet målt i antal dages forbrug.

Af hensyn til forsyningssikkerheden lægger regeringen vægt på, at der selv med de betydelige samfundsøkonomiske omkostninger herved fortsat opretholdes et højt lagerniveau. Lagerniveauet bør imidlertid tilpasses den løbende udvikling i forbrugsmønsteret og det faktiske olieforbrug. Regeringen vil med dette sigte fremsætte forslag til ændring af mindstelagerloven.

Importen af fast brændsel består hovedsagelig af kul til kraftværkerne. Kulimporten udgør nu målt i energienheder op mod 40 pct. af den samlede energiimport, men på grund af den lave kulpris udgør valutaudgif-

[Energiministeren]

ten til kul kun ca. 20 pct. af de samlede valutaudgifter til energi. Kulprisen har i de seneste år ligget på et meget lavt niveau, og det må forventes, at en stigende efterspørgsel i løbet af nogle år vil føre til stigende kulpriser.

Af hensyn til forsyningssikkerheden lægger regeringen fortsat stor vægt på en spredning af kulindkøbene. Kulimporten må desuden tilrettelægges i lyset af folketingets beslutning om gradvis at afvikle kulimporten fra Sydafrika inden 1990.

3. Energiforbrug og besparelser

Energiforbruget nåede et højdepunkt på 857 PJ (20,4 mill. tons olieækvivalenter) i 1979, men er siden faldet betydeligt, om end i gradvis afdæmpet takt. I 1983 udgjorde det samlede energiforbrug 719 PJ (17,1 mill. tons olieækvivalenter). Oliens andel af det samlede energiforbrug har været konstant faldende fra 92 pct. i 1973 til 59 pct. i 1983.

Den igangværende kraftvarmeudbygning har – på grund af den bedre brændselsudnyttelse – allerede de sidste par år bidraget til et lavere samlet brændselsforbrug og vil fremover bidrage til en yderligere energiøkonomisering. Inden for de forskellige sektorer har udviklingen i de seneste år været kendetegnet af en mindre stigning i brændselsforbruget til transport og i forbruget af elektricitet, medens energiforbruget i industrien og til rumopvarmning er faldet. På rumopvarmningsområdet er der opnået betydelige besparelser gennem en bevidst indsats, der også internationalt placerer Danmark i første række. Således er varmemeforbruget pr. m² i boliger i perioden fra 1972 til 1983 reduceret med 45 pct. Denne udvikling må fastholdes og videreføres. Med henblik herpå vil der i de kommende år blive gjort en forstærket indsats på informationsområdet, hvortil der forventes afsat betydelige midler.

I 1984 forventes en stigning i energiforbruget på ca. 3 pct. i forhold til 1983. Denne stigning skyldes et større aktivitetsniveau i samfundet som helhed, især den betydelige vækst i industriproduktionen. Det er regeringens forventning, at de nuværende høje energipriser og energiafgifter vil sikre en samfundsmæssig rimelig udvikling i forbruget af energi. Stigningen i energiforbruget i 1984 understreger imidlertid vigtigheden af at sti-

mulere til fortsat energiøkonomisering. Energispareudvalget har en vigtig rolle i denne sammenhæng, og regeringen har ved en ændring af udvalgets kommissorium præciseret, at udvalget kan virke på alle forbrugsområder.

4. Forsyningssystemer

4.1. Naturgasprojektet

Den 1. oktober 1984 påbegyndtes leverancerne af naturgas fra de danske felter i Nordsøen. Det er hermed lykkedes at overholde den tidsplan, som forudsattes ved projektets vedtagelse i 1979.

Sydjylland, Fyn, Sjælland og Hovedstadsregionen forsynes nu med naturgas. Den 1. oktober 1984 påbegyndtes for perioden 1984–2003 en eksport på 365 mill. m³ naturgas årligt til Forbundsrepublikken Tyskland, og i juni 1985 påbegyndes leverancerne af naturgas til Sverige.

Når den danske naturgasproduktion ved udgangen af 1986 er nået op på de aftalte 2,5 mia m³ pr. år, vil naturgasproduktionen svare til ca. 13 pct. af det forventede danske energiforbrug.

I det sidste år er der sket en række væsentlige udviklinger i forbindelse med naturgasprojektet. Det drejer sig bl.a. om indførelsen af en ny industritarif, om den styrkelse af projektets kapitalgrundlag, som er tilvejebragt på grundlag af aftalen mellem regeringen og socialdemokratiet om kapitaltilførsel til projektet og om aftalen mellem Elsam/Elkraft og D.O.N.G. A/S om afsætning af naturgas til elværkerne. Hertil kommer på det mere organisatoriske plan oprettelsen af den såkaldte formandsgruppe, indførelsen af et fælles budget- og regnskabsystem for naturgasselskaberne og udskillelsen af D.O.N.G.-koncernens naturgasaktiviteter til et selvstændigt datterselskab.

Disse foranstaltninger er nærmere omtalt i de to redegørelser – den første af 8. marts 1984 og den anden af 2. november 1984 – som energiministeren i tilknytning til årsredegørelsen fra D.O.N.G. A/S har afgivet til folketinget i henhold til lov om Dansk Olie & Naturgas A/S.

Det er tilfredsstillende, at der – som det fremgår af den sidstnævnte redegørelse – kan konstateres en fremgang i salget af naturgas. I den kommende tid er hovedopgaven for

[Energiministeren]

D.O.N.G. A/S – i samarbejde med de regionale selskaber – at søge afsætningen af naturgas fremmet mest muligt og at sikre en samlet økonomisk styring af naturgasprojektet.

Af hensyn til eventuelle yderligere fremtidige gasleverancer fra Nordsøen er det væsentligt, at der løbende sker en vurdering af de potentielle eksportmuligheder. Det samme gælder spørgsmålet om en udvidelse af det geografiske område for det hjemlige naturgasmarked og nye anvendelsesmuligheder for naturgassen.

4.2. Kraftvarmeprojekter

Den fordobling af nyttiggørelsen af anvendt brændsel, som kan opnås ved at fremstille elektricitet og varmt vand til fjernvarme i en og samme produktion, er et centralt led i økonomiseringen med energi.

Danmark indtager en førende stilling i denne henseende. Ikke mindre end 17 pct. af landets samlede rumopvarmning dækkes i dag ved kraftvarme, og i løbet af de næste 15 år vil gennemførelsen af en række omfattende igangværende og påtænkte udvidelser af kraftvarmeforsyningen medføre noget nær en fordobling af denne forsyningsforms andel af det totale marked for rumopvarmning. De samlede investeringer i kraftvarmeforsyning ud over selve elværksinvesteringen vil for perioden 1981–2000 løbe op i mindst 15 mia kr. (1984-niveau), størsteparten i periodens første halvdel. Denne store udvidelse af kraftvarmeforsyningen vil medføre en betydelig varig formindskelse af det samlede brændselsforbrug til rumopvarmning.

Udbygningen af kraftvarmeforsyningen er i første række – men ikke udelukkende – knyttet til de store byer. Den i 1981 godkendte udbygning af kraftvarmetransmissionen fra Studstrupværket til Århus er næsten fuldført. Det samme gælder den i 1982 godkendte kraftvarmeudbygning i Esbjerg. I 1984 har energiministeriet godkendt, at trekantområdet omkring Fredericia, Kolding og Vejle forsynes med overskudsvarme, og at der gennemføres en væsentlig udbygning af kraftvarmeforsyningen i Odenseområdet. For hovedstadsområdet er godkendelsen af de tilsvarende planer nært forestående.

Ud over de mange kraftvarmeprojekter, som er knyttet til udnyttelse af overskudsvar-

me fra eksisterende eller planlagte elværker, kan der formentlig yderligere med fordel gennemføres kraftvarmeprojekter i en række mindre bysamfund ved etablering af såkaldte decentrale kraftvarmeverker. En af energiministeriet nedsat arbejdsgruppe undersøger denne mulighed nærmere under hensyntagen til, at der først i begyndelsen af 1990'erne vil være behov for yderligere elproduktionskapacitet.

4.3 Varmeplanlægning

På grundlag af varmforsyningsloven af 1979 blev der gennem en fremskyndet planlægningsprocedure – den såkaldte delplanlægning – skabt mulighed for en hurtig gennemførelse af væsentlige dele af naturgasprojektet og for realisering af en række omfattende projekter for udnyttelse af kraftvarme samt overskudsvarme fra affaldsforbrændingsanlæg og industrivirksomheder. I alt er der gennemført eller næsten afsluttet delplanlægning i 112 kommuner.

Når de sidste delplaner er godkendt af energiministeriet – forventeligt i begyndelsen af 1985 – vil den fremtidige forsyningsstruktur for omkring halvdelen af landets rumopvarmning være lagt fast.

Den generelle varmeplanlægning, som i modsætning til delplanlægningen omfatter alle områder, er igangsat i hele landet. Alle relevante forsyningsmuligheder belyses med henblik på fastlæggelse af, hvilken opvarmningsform der samfundsøkonomisk er bedst. Kortlægningen har vist, at der de fleste steder i landet er ressourcemæssigt grundlag for, at en væsentlig del af varmforsyningen kan baseres på indenlandske energiresourcer i form af naturgas, overskudsvarme, halm, affald, træflis m.v.

I forlængelse af aftalen mellem regeringen og socialdemokratiet om naturgasprojektet udsendte energiministeriet den 27. april 1984 midlertidige retningslinier for behandlingen af projekter vedrørende brændselsomlægning på fjernvarmeverker og blokcentraler. I retningslinierne anmodedes kommunalbestyrelser og amtsråd om at udskyde stillingtagen til projekter for brændselsomlægning, indtil en varmeplanmæssig afklaring af forsyningsmulighederne var opnået. Samtidig henstilledes det med henvisning til naturgasforliget at sikre anvendelsen af naturgas i blok- og

[Energiministeren]

fjernvarmecentraler, der ligger i naturgasområder.

Den varmeplanmæssige afklaring, der henvises til i retningslinierne af 27. april 1984, er nu i det væsentlige tilvejebragt i en række kommuner og vil i resten af landet foreligge i løbet af 1985. Der skal derfor i løbet af kort tid tages stilling til, hvilke retningslinier der for fremtiden skal gælde for brændselsanvendelsen på fjernvarmeværkerne. Det er i den forbindelse nærliggende ud fra en række samfundsmæssige hensyn, herunder valuta, beskæftigelse og miljø, at indenlandske energiressourcer – bl.a. naturgas, halm, overskudsvarme, affald og træ – tillægges en særlig prioritet i forhold til kul og andre importerede brændsler.

I en række tilfælde vil udnyttelse af overskudsvarme, halm og træflis m.v. i fjernvarmeanlæg være afhængig af, om eksisterende eller nye forsyningselskaber ser sig i stand til at påtage sig de nødvendige investeringer m.v. De ofte forholdsvis store investeringer, der er forbundet med sådanne projekter, kan derfor sammen med usikkerhed om den fremtidige prisudvikling føre til, at samfunds- og selskabsøkonomisk fordelagtige fjernvarmeprojekter ikke realiseres. Det gælder især i mindre bysamfund, hvor der er få forbrugere til at dele store investeringer. Energiministeriet har på denne baggrund i 1984 anmodet Amtskommunernes og Kommunernes Forskningsinstitut om en nærmere undersøgelse og vurdering af de finansieringsmæssige muligheder og problemer, der er forbundet med udbygning af kollektiv varmemforsyning.

5. Elforsyning

I 1970'erne voksede elforbruget med ca. 7 pct. pr. år. Denne kraftige vækst er nu afløst af en mere afdæmpet stigningstakt, som forventes at kunne fastholdes i en længere periode. Der vil således i en årrække frem kun være behov for en begrænset udvidelse af elproduktionskapaciteten, som endvidere må ses i sammenhæng med udbygningen af kraftvarmeforsyningen.

Regeringen lægger vægt på, at mulighederne for at forbedre udnyttelsen af det samlede elforsyningssystem, herunder forbindelserne til nabolandene, til stadighed følges nøje. Med henblik herpå har regeringen sammen

med elsammenlutningerne Elsam og Elkraft nedsat et udvalg, som inden udgangen af 1985 skal afgive en rapport til energiministeren og de to elsammenlutningers bestyrelser om spørgsmålet om etablering af en elforbindelse over Store Bælt.

6. Vedvarende energi

Vedvarende energi dækker i dag omkring 3 pct. af Danmarks energiforbrug, og andelen er stigende. Den største del heraf udgøres i dag af affalds- og halmforbrænding.

Denne positive udvikling søges fortsat fremmet ved støtte til forskning og produktudvikling samt ved forskellige former for tilskud. Det er indbudgetteret i finanslovsforslaget, at der fortsat skal ydes tilskud til vedvarende energianlæg i 1985 og også i budgetoverslagsårene 1986–88.

Visse anlægstyper, som oprindeligt behøvede støtte for at være konkurrencedygtige, er nu så veludviklede, at de kan klare sig på normale markedsvilkår. Det gælder f.eks. mindre halmfyringsanlæg, mindre varmepumper og biogasanlæg i forbindelse med slamrensning.

Ved en ændring af lov om elafgift blev der 1. januar 1984 indført elafgiftsrefusion for elektricitet produceret på vedvarende energianlæg. Denne ændring har sammen med den tekniske og markedsmæssige udvikling og den statslige støtteordning i øvrigt bevirket, at opførelse og drift af vindmøller af den i dag gængse størrelse nu må vurderes som privatøkonomisk fordelagtig. Også for elproducerende biogasanlæg baseret på gylle er der med refusion for elafgift skabt bedre økonomiske vilkår, men der er for disse anlæg behov for en væsentlig videreudvikling.

Energiministeriet har endvidere i 1984 indført et tilskud på 10 pct. til større halm- og træflisfyr for yderligere at accelerere udviklingen på dette område.

Alt i alt finder regeringen, at udviklingen af vedvarende energianlæg forløber positivt, og at der er grund til at være optimistisk med hensyn til den fremtidige udbygningstakt.

7. Energiforskning og -udvikling

Opfyldelse af de energipolitiske målsætninger har som forudsætning en betydelig og højt kvalificeret dansk indsats inden for

[Energiministeren]

forskning, udvikling, demonstration og markedsføring af energiteknologier. I denne forbindelse er der behov for specielle danske løsninger, og det er nødvendigt at kunne følge udenlandske aktiviteter og deltage i internationalt samarbejde, også fordi den danske forskningsindsats på energiområdet sammenlignet med mange andre landes fortsat må være relativt begrænset.

Regeringen ønsker derfor at videreføre energiforskningsprogrammerne og de målrettede aktiviteter for udnyttelse af nye energiteknologier. Det er væsentligt, at dette arbejde foregår i tæt kontakt med dansk erhvervsliv, og at der skabes en frugtbar vekselvirkning mellem energiforskningen og grundforskningen på universiteter og højere læreanstalter. Gennem energiforskningsprogrammer og aktiviteter til udnyttelse af nye energiteknologier styrkes samarbejdet mellem de implicerede forskningsinstitutioner og dansk erhvervsliv som grundlag for ny produktion og eksport.

8. Afslutning

De energipolitiske beslutninger har virkning langt ud i fremtiden. Udbygningen af Nordsøaktiviteterne, naturgasprojektet og kraftvarmeprojekterne fastlægger en struktur for dansk energiforsyning, som vil være gældende i en stor del af næste århundrede. Med så langtrækkende perspektiver lægger regeringen vægt på, at der er bred politisk enighed om hovedlinierne i energipolitikken og om de hertil knyttede energiprojekter.

Bilag 1

ENERGIRÅDET

(Rådet for energiplanlægning og -forskning)

Den 27. november 1984

Energiredegørelse 1984

Energirådet har i sit møde 19.11.84 og 27.11.84 behandlet energiredegørelsen for 1984. Rådet har følgende bemærkninger hertil.

Energiplanens hovedprioriteringsfaktorer har i de senere år vist nogen vægtforskydning. Energibesparelser, omlægning til kulfyring og udbygningen af forsyning med olie og gas fra Nordsøen har gjort forsyningssikkerheden forholdsvis lidet afhængig af muli-

ge drastiske hindringer for olieimporten. Virkningen af energiplanens foranstaltninger har tilsvarende haft ganske betydelige positive økonomiske konsekvenser, der dog i nogen grad er blevet begrænset gennem stigende dollarkurs. Miljøfaktoren er i stadig højere grad kommet i centrum for samfundets interesse. Også her har energiplanen haft positive resultater. I en samlet vurdering af prioriteringsfaktorerne er hensyn til økonomi og til miljø i dag at regne for planlægningens hovedfaktorer.

Udviklingen af el-forsyningen er naturligvis en af planens hovedposter. Rådet bemærker her de seneste års ret betydelige import af el fra Norge og Sverige, hvor hydro- og kernekraft har muliggjort lave priser på over-skudselektricitet. Redegørelsen lader det stadig stå åbent, i hvilket omfang den videre udbygning og fornyelse af det danske elproduktionssystem skal ske ved større eller ved mindre enheder. Det vil være nødvendigt inden for ret kort tid at tage stilling til dette spørgsmål. Det forudsætter en samlet analyse af økonomi og optimal balance i dansk kraft-varme produktion. En sådan analyse er tiltrængt også under hensyn til den høje import af el og til forventningen om, at el vil udgøre en stadig større del af energiforbruget.

Gasforsyningen fra DUCs Nordsøboringer blev planmæssigt påbegyndt. Redegørelsen gør rigtigt opmærksom på problemerne med tilslutningstakten. Rådet er opmærksom på de særlige hensyn ved indpasning af gas i varmeplanlægningen, hvor ikke mindst en række fjernvarmcentralers brændselsvalg kan være vanskelige at optimere efter planlægningens faktorer. Der må i stigende grad være grund til at respektere betydningen af miljøfaktoren. I det omfang der indføres tvunget brændselsvalg, af samfunds- eller miljømæssige årsager, vil det naturligvis få indflydelse på priserne. Det kan rejse spørgsmålet om det holdbare i de heraf følgende store lokale forskelle på prisen for varme, og det kan gøre situationen for dele af fjernvarmeleveringen kritisk.

Energirådet bemærker, at planens udvikling har medført nogen forøgelse af udnyttelsen af vedvarende energi til i alt ca. 3 pct. af det totale energiforbrug. Mest betydning har her halm- og skraldfyring. Vindenergi tegner sig for 0,1 pct., solen og biogas er stadig kun

[Energiministeren]

svage bidragydere. Energiproduktionsmæssigt er der dog kun beskedne økonomiske og miljømæssige fordele forbundet med denne udvikling. Vindenergi angives som privatøkonomisk fordelagtig. Det må bemærkes, at det forudsætter et væsentligt subsidium.

Rådet bemærker, at Danmarks energiforbrug fortsat ligger lavt i forhold til vore nabolande, og at besparelser, sigtssmæssig adfærd og bedre udnyttelse af energi er slået bredt igennem på mange felter. Det vil fortsat være væsentligt, at en økonomisk vækst ikke modsvares af en tilsvarende vækst i energiforbruget. Selv om de seneste års prisudvikling ikke har gjort dette helt så påtrængende som tidligere, vil rationelle begrænsninger af energiforbruget i sig selv være af samfundsværdi, også på grund af den herved nedsatte miljøbelastning.

Redegørelsen nævner ikke udbygning med kernekraftværker i Danmark. I denne anledning er der grund til at bemærke, at de fleste europæiske industrilande udvider kernekraftens andel i elproduktionen. Den senere tids debat om sur regn og skovdød kan meget vel vise sig at rumme kimen til en nyvurdering af miljøbelastningen fra forskellige elværkstyper.

Selv om den energipolitik, der er blevet tilrettelagt siden den første »oliekrise« i hovedsagen har givet gode resultater, er der dog grund til at have opmærksomheden rettet mod en række forhold, der spiller en rolle på lidt længere sigt. Som nævnt kan det markedsbestemte prissystem ikke umiddelbart bringes i harmoni med planbundet brændselsvalg. Yderligere variationer i råvarepris vil let skærpe denne modsætning.

Som anført i redegørelsen vil der – måske endog relativt snart – kunne imødeses stigende kulpriser; f.eks. vil alene en opgivelse af sydafrikanske leverancer betyde 2-4 øres højere kWh pris.

Mere problematiske konsekvenser kan ventes, efterhånden som Nordsøreserven af olie svinder. 20 års reserver – som angivet i redegørelsen – er en meget beskeden margin i energiplanlægning.

De afgørende problemer for energiproduktion må imidlertid forventes at opstå på miljøområdet. Allerede en delvis svovlafrensning er en stor økonomisk belastning af prisen på kulfremstillet el. Der er store muligheder for, at der må stilles tilsvarende krav til

afrensning af nitrogenoxider. Helt afgørende kritisk for energiplanlægningen vil det være, hvis der på længere sigt vedtages internationale restriktioner mod CO₂-udslip.

Alle disse miljøforanstaltninger vil ene ramme forbrændingsprocesserne. Det vil betyde en voldsom belastning af det nu næsten helt entrestrengede kulbaserede elforsyningsystem.

På en sådan længere sigt er dansk energiplanlægning desværre ganske sårbar.

Morten Lange

Bilag 2

ENERGIRÅDET (Rådet for energiplanlægning og -forskning)

Den 28. november 1984

Energiredegørelse 1984

Særudtalelse ved direktør Tom Gerlach, Danske Fjernvarmeværkers Forening.

Fjernvarme er attraktiv for forbrugerne ved miljøvenlig brug af billige varmekilder, og den har bl.a. ved brug af spildvarme medvirket til at formindske brændselsforbrug og miljøgener.

Varmeværker, som nu ikke har adgang til omstilling til billigt brændsel, har svært ved at konkurrere med individuel opvarmning især på grund af for dyrt brændsel i forhold til gasolie, men også på grund af behov for reinvestering i net og anlæg efter 20-25 års drift.

Tvunget brændselsvalg vil kunne gøre disse varmeværkers situation kritisk, og en indsats f.eks. ved omlægning af energiafgifter til forbrugerledet eller ved sænkning af gasprisen synes nødvendig.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Tredje behandling af lovforslag nr. L 26:

Forslag til lov om folkekirkens økonomi.

(Fremsat 10/10 84. Første behandling 17/10 84. Betænkning 5/12 84. Anden behandling 7/12 84).

Der var ikke stillet ændringsforslag.